

<https://doi.org/10.15407/socium2021.01.069>
УДК 330.341.1

Лозинська Т.М., д-р наук з державного управління, професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування, Полтавська державна аграрна академія, вул. Сквороди, 1/3, Полтава, 36003, Україна, email: tnloz@rambler.ru, ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-2858-9374>, Scopus Author ID: 57192011330

АРХЕТИПИ І УЯВНЕ У ФОРМУВАННІ СІЛЬСЬКИХ НЕОСПІЛЬНОТ: ВИСНОВКИ ДЛЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ СІЛЬСЬКОГО РОЗВИТКУ

Стаття містить результати дослідження щодо моделювання нових спільнот у сільській місцевості України. Моделювання враховує як можливість модернізації архетипів, так і архаїзацію індивідуального уявного. Методологія дослідження ґрунтується на теоретичному доробку Ж. Дюрана щодо структур уявного, використаному при вивченні трансформації сільських спільнот. Прикладне значення дослідження зумовлюється можливістю використання отриманих результатів при розробленні державної політики сільського розвитку. Вихідною гіпотезою дослідження було припущення, що стратифікація сучасної сільської спільноти спирається на архетипи (образи, міфи чи схеми), які підсвідомо створюють уявлення, викристалізують імажинер і формують мислення. Суспільні процеси в сільській місцевості були еkleктикою, змішаною на поєднанні “модерну” та “архаїки”. Зазначається, що старі архетипи та уявлення виявляли високу здатність до виживання і пристосування в нових умовах, демонструючи неймовірні конфігурації поєднання традиції та інновації. Звертається увага на оманливість домінуючого уявлення про те, що ринкові перетворення економіки сприятимуть формуванню виключно класу власників. Реальністю став антагонізм відносин між власниками та невластниками, які перетворилися на найманих працівників з погано захищеними правами. У наявності – “драматичний міф”, віднесений Ж. Дюраном до “нічного режиму” структури уявлення. Наголошується, що соціальні розриви, порушивши цілісність сільських спільнот, вплинули і на зміну уявлень щодо місця індивіда в локальному соціальному середовищі та його поведінку всередині громади, на основі чого змодельовано 10 соціальних груп сільських спільнот. Зроблено висновок, що формування уявного та архетипів у сільських спільнотах відбувається в середовищі, де збільшується кількість малознайомих або незнайомих людей. Поляризація сільського населення та конфронтація відносин свідчать про деструктивність соціальних процесів у сільській місцевості. Суспільство має створити штучні соціальні інститути, що регламентуватимуть людське життя і це видається надскладним завданням у контексті розмаїття архетипів сільського життя.

Ключові слова: архетип, уявне, сільська спільнота, стратифікація, державна політика.

Lozynska T.M., Dr Habil (Public Administration), Professor, Head of the Department of Public Administration, Poltava State Agrarian Academy, 1/3, Skovorody Str., Poltava, 36003, Ukraine, email: tnloz@rambler.ru, ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-2858-9374>, Scopus Author ID: 57192011330

ARCHETYPES AND IMAGINATION IN THE FORMATION OF RURAL NEO-SOCIETIES: CONCLUSIONS FOR THE STATE POLICY OF RURAL DEVELOPMENT

The article contains the results of a study on modelling new communities in rural areas of Ukraine. Modelling considers both the possibility of modernization of archetypes and archaization of the individual imaginary. The research methodology is based on the theoretical work of G. Durand on the structures of the imaginary, used in the study of the transformation of rural communities. The

© Лозинська Т.М., 2021

the applied value of the research is determined by the possibility of using the obtained results in the development of state policy of rural development. The initial hypothesis of the study was the assumption that the stratification of modern rural society is based on archetypes (images, myths or schemes), which subconsciously create an idea, crystallize the imaginary and form thinking. Social processes in rural areas were eclectic, mixed with “modern” and “archaic”. It is noted that old archetypes and ideas showed a high ability to survive and adapt to new conditions, demonstrating incredible configurations of a combination of tradition and innovation. Attention is drawn to the fallacy of the dominant notion that market transformations of the economy will contribute to forming an exclusive class of owners. The reality has become the antagonism of relations between owners and non-owners, who have become employees with poorly protected rights. G. Durand attributes a “dramatic myth” to the “night mode” of the structure of representation. It is noted that social gaps, violating the integrity of rural communities, also affected the perception of the individual’s place in the local social environment and his behaviour within the community, based on which 10 social groups of rural communities were modelled. It is concluded that the formation of imaginary and archetypes in rural communities occurs in an environment where the number of strangers is increasing. The polarization of the rural population and the confrontation of relations indicate the destructiveness of social processes in rural areas. Society must create artificial social institutions that will regulate human life, and this seems to be a super difficult task in the context of a variety of archetypes of rural life.

Keywords: *archetype, imaginary, rural community, stratification, public policy.*

Архетип як “вихідний зразок”¹, як “генетичне” наслідування людського досвіду [1], як “прообраз” людського буття [2] можна вважати інваріантою культури суспільства (в широкому сенсі цього терміна). Ця сукупність ідеалів, підсвідомих образів і смислів має ряд ознак:

- є сталою в часі;
- знаходить своє вираження у міфах;
- пронизує усі сфери життя людини.

Звідси – прагнення використати архетипи в мові, мистецтві, психології, соціології, а останнім часом і в публічному управлінні для врахування патернів і пояснення мотивів людської поведінки. Проте перенесення поведінкового зразка (патерна) з минулого до сучасності та його наслідування відбувається з привнесенням до нього суб’єктивних смислів, створених зокрема й під впливом уявлення. Закріплення у науковому обігу сучасності ідеї “віртуальної реальності” робить ще більш дискусійним коло питань щодо взаємозв’язку між індивідуальною картиною світу (уявним), масовою міфологією [3] та об’єктивною реальністю. Одним з таких питань є моделювання соціальних спільнот та їх взаємозв’язків (зокрема в сільській місцевості) як з урахуванням модернізації архетипів, так і з передбаченням можливості архаїзації індивідуального уявного, що стало **метою цієї статті**.

Оскільки дослідження мало міждисциплінарний і міжпредметний характер, це спонукало звертатися до наукових праць з філософії, соціології, психології, теорії публічного управління, предметною сферою дослідження яких виступали як архетипи, так і уявне. У дослідженні архетипів українського постмодерну дуже допомогла Україн-

¹ Архетипи. Енциклопедія сучасної України. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=44787

ська школа архетипіки під керівництвом Е.А. Афоніна, колосальна робота якої знаходить вираження в масиві публікацій за різними напрямками прояву архетипів у житті сучасного українського суспільства. Корисними для розуміння процесів формування нових спільнот в Україні були праці О.М. Кожем'якіної [4], Л.В. Пономаренко [5], В.І. Судакова [6], у яких розглядалися проблеми інституалізації суспільства під впливом архетипів культури, субкультури, ментальності та традиційності. У контексті дослідження на особливу увагу заслуговує стаття Е.А. Афоніна та А.Ю. Мартинова “Традиція як фактор інтеграції та консолідації українського суспільства в умовах постмодерну: архетипний підхід”, у якій автори звертаються до наукової спадщини Ж. Дюрана, що вміщує оригінальний методологічний підхід до пояснення зовнішніх і внутрішніх чинників регулювання повсякденного життя шляхом введення поняття “імажинер” [7]. Автори зазначають, що: “Відповідно до концепту Ж. Дюрана, постмодерн втягує суспільство у режим...”, який вони називають “міфілогічною уявою містичного” [7, с. 38]. Окреслення Ж. Дюраном структур уявного викликає природне бажання використати розроблену ученим методологію для вивчення трансформацій сільських спільнот, що може мати не лише теоретичне, але й прикладне значення щодо розробки державної політики сільського розвитку.

Робота виконувалась із залученням методологічного надбання теорії архетипів, зокрема взято до уваги підхід К. Юнга до виділення в структурі особистості людини підсвідомого – емоцій, що впливають на свідомість людини і детермінують її діяльність. З огляду на методологію архетипів, допускається ірраціональність поведінки людей, у тому числі й щодо вибору нею причетності до певної соціальної групи. Психологія особистості таким чином може бути поєднана з уявленнями людини, викликаними підсвідомим, що змусило нас звернутися до методології уявного. Дослідження ґрунтувалося на базовій ідеї Ж. Дюрана щодо первинності уявлення у формуванні картини світу конкретної людини, а також на визнанні цілісності: “уявне – той, хто уявляє – уявлення” (імажинер) [8]. Отже, вихідною гіпотезою дослідження було припущення, що стратифікація сучасної сільської спільноти спирається на архетипи (образи, міфи чи схеми), які підсвідомо створюють уявлення, окреслюють імажинер і формують мислення. Тобто, до тріади Ж. Дюрана ми додаємо архетипи, оскільки те уявне, що притаманне людині, чимось детермінується, хоч і підсвідомо.

Методологічно виправданим також є залучення положень теорії систем і використання методів порівняльного аналізу та теоретичного моделювання при виявленні неоспільнот, що виникають з цілісності сільських громад.

Звернемося до деяких висновків попередніх досліджень автора, зокрема, про те, що “управління, спрямоване на спільноти (соціальні групи), завжди пов’язане з мінливістю та спадковістю соціальних взаємодій, а також передбачає відбір моделі (моделей) відповідної взаємодії” [9, с. 185]. Спадковість і мінливість або, в більш конкретних термінах – традиція й інновація, досліджувались автором у руслі виявлення конфліктів державотворення. Нагадаємо, що розвиток держави як соціальної системи зумовлюється протиріччям між традицією (“культурною та соціальною спадщиною, що відтворюється у малозмінному вигляді протягом тривалого часу” [10, с. 155]) та інновацією – “новими знаннями та практичними результатами їх втілення” [10, с. 155].

Традиція як архетип і протилежна їй інновація, як практичне втілення уявного, сформованого і підсвідомими імпульсами, лежить в основі будь-якого порушення соціальної цілісності, навіть такої традиціоналістської, як сільська громада.

Трансформації сільських спільнот: архетипи й уявне. Дослідження трансформацій соціального життя сільських спільнот викликають цікавість з огляду на значно вищий рівень їх консервативності та гомогенності у порівнянні з міськими спільнотами. Об'єднувальним чинником для сільських мешканців слугував, насамперед, архетип землероба з його колообігом необхідних і важливих для виживання дій, що супроводжували процеси виробництва сільськогосподарської продукції. Посів насіння, догляд за рослинами та збирання врожаю, а також вирощування худоби породжували безліч традицій спільної праці – святкування першої борозни, сінокіс, почерговий випас худоби, ярмаркування, обжинки тощо. З цими подіями пов'язано безліч міфів, пересторіг, забобонів, які передавалися від покоління до покоління у вигляді ритуалів, зберігались як стійка основа для взаєморозуміння та формували своєрідність сільського життя – простого для розуміння і водночас важкого у його повсякденних турботах; індивідуалістичного у дбанні про збереження та примноження власності й колективістського – у прагненні скоротити витрати на її обслуговування й отримати кращі результати від використання. Уклад життя, сформований під впливом використання такого іммобільного фактора виробництва, як земля, не міг не вплинути на мобільність самого землероба, зведену до мінімуму і обмежену спільним життєвим простором.

Архетип землероба з його уявним і уявленням зберігся і за колгоспно-радгоспної системи, в якій взаємодіяли приватні виробництва населення, зорієнтовані на самозабезпечення домогосподарств, і великі державні або колективні підприємства крупнотоварного спрямування. М. Мошіашвілі відносить традиційний селянський уклад, який повністю визначається умовами господарювання, зміною сезонів, біологічними циклами, етнорелігійними, географічними та мовними прихильностями людини і не залежить від її волі, до архаїчного типу спільноти [11], протиставляючи його архетипу модерну. Користуючись методологією К. Юнга, при аналізі архаїчного архетипу землероба доцільно говорити про колективне підсвідоме як деяку структуру, що має ознаки самостійного функціонування та не належить ані до мислячого суб'єкта, ані до об'єктивної реальності [1]. Це колективне підсвідоме, за Ж. Дюраном, базується на первинному уявленні, динаміка якого створює іманентні характеристики суб'єкта та об'єкти зовнішнього оточення селянина. Позбавлення уявлення властивостей реальності, на думку Ж. Дюрана, є нічим іншим, ніж філософською гіпотезою [8]. А отже, в поясненні трансформації архетипів варто відійти від жорсткого дуалізму “суб'єктивне-об'єктивне” і визнати самостійність тієї інстанції, що знаходиться між ними, тобто уявлення. Уявлення відіграє значну роль у формуванні патернів, притаманних певному архетипу. Із уявлення про те, що в замкненій спільноті люди однаково дізнаються про все, сформовано велику кількість поведінкових зразків, таких як будівництво навколо селянських садіб невисоких огорож, зручних для перелазу; відмова від використання складних систем замикання в будинках (усі свої); несприйняття нового (усі завжди так робили); своєрідне змагання (а сусіди вже посадили картоплю) тощо.

Проте ці архаїчні уявлення змінювалися під впливом колективізації господарського життя, зростання відкритості поселень і, відповідно, зростання мобільності людей. До раніше закритих спільнот почали долучатися нові мешканці (пришлі) з несхожими поглядами й ідеями, а інколи – із загрозливою поведінкою. Сільські громади все ще залишалися згуртованими, оскільки об'єднувалися спільною працею і спільними турботами, але в їх надрах визрівали чинники соціальної стратифікації: формувалася нова ієрархія статусів, помітнішим ставало економічне розшарування, зростало значення наближеності до влади, змінювалася соціальна роль жінок, орієнтування дітей на отримання вищої освіти в містах перетворювалося в соціальну норму, яка згодом зумовила стрімке знелюднення сільських поселень. У цей період трансформація сільських спільнот здійснювалася в напрямі формування окремих соціальних груп під впливом чергового суспільного поділу праці. Так, окремі групи складали керівники та спеціалісти сільськогосподарських підприємств; сільська інтелігенція (учителі, лікарі, бібліотекарі, працівники закладів культури тощо); висококваліфіковані працівники; працівники, зайняті на ручних малокваліфікованих роботах. Найвизначнішими стають ознаки модерну з притаманним йому прагненням до індивідуалізму та індивідуальності, які в урбанізованих спільнотах з'явилися набагато раніше, ще на початку ХХ ст. Водночас суспільні процеси в сільській місцевості були еkleктикою, замішаною на поєднанні “модерну” та “архаїки”. Старі архетипи та уявлення виявляли високу здатність до виживання й пристосування в нових умовах, демонструючи неймовірні конфігурації поєднання традиції та інновації.

Реформування економічних відносин як детермінанта утворення сільських неоспільнот. Переведення економічних відносин в сільському господарстві на приватно-власницьку основу зумовило колосальні зміни в сільському соціумі. Насамперед, звернемо увагу на оманливість домінуючого уявлення про те, що ринкові перетворення економіки сприятимуть формуванню виключно класу власників. Реальністю ж став антагонізм відносин між власниками та невластниками, які перетворилися на найманих працівників з погано захищеними правами. У наявності – “драматичний міф”, віднесений Ж. Дюраном до “нічного режиму” (“nocturne”) структури уявлення [8]. Драма-тичний міф – результат фантазії (fantasia), тобто зіпсованої передачі розуму вражень про зовнішній світ, в яких перемішане реальне й уявне [8]. Драма-тичний міф зруйнував духовну спільність як основу існування сільської громади [9], на що звертає увагу Ф. Тьонніс: “Звичайно, в таких локальних спільнотах, як сільські громади, існують власні інтереси, залежність від зовнішніх ресурсів, недовіра, конфлікти тощо, але взаємодія між різними соціальними групами, часто з протилежними точками зору, виникає, коли ці групи об'єднані спільним життям” [12, с. 194]. Наслідки міфологізації економічних перетворень демонструють дані табл. 1.

Бачимо, що після 30 років ринкових перетворень лише 8,5% домогосподарств України отримують дохід завдяки підприємницькій діяльності; більше ніж половина мають заробітну плату; третина домогосподарств утримується за рахунок бюджетних трансфертів, тобто є реципієнтом перерозподілу створених доходів. Рівень бідності серед жителів сільської місцевості майже вдвічі вищий, ніж у великих містах, що

“...суттєво знижує для них доступність соціальних благ і переміщує на нижчі щаблі соціальної ієрархії” [14, с. 193].

Таблиця 1

**Розподіл домогосподарств України залежно від
їх основного джерела доходу, 2019**

Показники	Кількість, тис. од.	Питома вага, %
Всі домогосподарства	14881,7	100,0
У тому числі за основним джерелом доходу:		
Дохід від зайнятості (заробітна плата)	8422,1	56,6
Дохід від самозайнятості (підприємницької діяльності)	1261,1	8,5
Трансферти (пенсії, стипендії, допомоги) та доходи від власності	5198,5	34,9

Джерело: складено автором за [13].

Послаблення соціальної взаємодії в сільських громадах і негативні тенденції сільського розвитку не були подолані шляхом поживлення економічного життя на основі розширення та модернізації застарілих підприємств, оскільки воно здійснюється на індивідуалістичній основі. Крім економічного розшарування, яке суттєво руйнує соціальну цілісність громади, усередині сільських спільнот спостерігається трансформація поведінки груп людей, які потрапили в життєві обставини, відмінні від уявних. Вивільнені із сільського господарства працівники в пошуках роботи переміщувалися до більш урбанізованих місцевостей, по суті залишаючись сільськими жителями; натомість заможні містяни вкладали кошти в садибну забудову приміської зони і таким чином ставали частиною сільських громад з особливими уявленнями щодо способу життя в нових умовах.

Сільські неоспільноти та архетипи. Докладніше щодо соціальних трансформацій у сільській місцевості автором викладено в [9; 14], але зазначимо, що соціальні розриви, порушивши цілісність сільських спільнот, вплинули також і на зміну уявлень щодо місця індивіда в локальному соціальному середовищі та його поведінку всередині громади. Звернемо увагу на характерні риси поведінки представників новоутворених груп у сільських громадах (неоспільнот), наведені в табл. 2.

Таблиця 2

Нові соціальні групи в сільських спільнотах та їх архетипи

Соціальні групи	Архетипи
1. Місцеві жителі – наймані працівники сільськогосподарських підприємств, економічну основу життя яких складають дохід від зайнятості (заробітна плата) та незначні доходи від монетизації продукції присадибних ділянок	Демонструють перетворення архаїчного архетипу в модерний, прагнучи інвестувати отримані доходи у власну справу. Мають високу зацікавленість у розвитку місцевості та порівняно активну громадську позицію
2. Висококваліфіковані працівники сільськогосподарських підприємств, що приїждять на роботу з інших місць. Претендують на доходи від зайнятості, розмір яких зрівняний з європейським рівнем	Мають ознаки постмодерного архетипу з вираженим спростуванням соціальних установок про добро і зло, творчим підходом до планування власного життя. Байдужі до проблем місцевого розвитку, оскільки вони не зачіпають їх життєвий простір

Закінчення табл. 2

Соціальні групи	Архетипи
3. Наймані працівники несільськогосподарських підприємств (торгівля, побутове обслуговування, громадське харчування тощо). Доходи є аналогічними доходам представників першої групи, проте в сільській соціальній ієрархії мають дещо вищий статус	Якщо вони є місцевими жителями – мають архаїко-модерний архетип, досить наближений до архетипу першої групи; якщо не місцевими – схиляються до постмодерну. Місцеві жителі значно активніші, немісцеві – мобільніші
4. Працівники бюджетних установ (лікарі, вчителі, поліцейські, службовці місцевих органів влади тощо). Трудова діяльність цієї категорії мешканців є чітко регламентованою, більш соціально захищеною, ніж у найманих працівників приватних підприємств, виплати заробітної плати легальні та прозорі	Своєрідний архетип елітарності, інколи з демонстрацією відчуття всездозволеності. Представники цієї групи складають прошарок сільської інтелігенції, яка має високий рівень освіти, відрізняється активною громадською позицією, що дозволяє їй впливати на прийняття рішень і входити до управлінської еліти. У цьому контексті навіть неважливо, є вони місцевими чи немісцевими мешканцями
5. Місцеве населення, самозайняте в сільському господарстві, отримує підприємницький дохід (фермери або власники сільськогосподарських підприємств інших організаційно-правових форм)	Архетип капіталіста-землевласника періоду модерну. Усвідомлюють свою роль у формуванні місцевих бюджетів, тому активно в різних формах (зокрема, шляхом представницької демократії) впливають на прийняття рішень щодо його розподілу. Є суб'єктами публічно-приватного партнерства, в сучасних реаліях нерідко утворюють спотворені форми взаємозв'язку між бізнесом і владою
6. Населення (як місцеве, так і немісцеве) самозайняте поза сферою сільського господарства, отримує підприємницький дохід (від самозайнятості) та дохід від власності	Архетип постмодерну: спрямованість на споживання, відмова від традиційних цінностей (наприклад, від народження дітей та офіційних сімейних відносин), космополітизм. Менше залежне від місцевого розвитку і порівняно легше пориває з територією життєвого простору та прикладання праці
7. Населення, що лише проживає в сільській місцевості, здійснюючи трудову діяльність поза її межами (службовці, працівники бюджетних установ, наймані працівники міських підприємств)	Архетип, що зіставляється з трагічним міфом ноктурна Ж. Дюрана або вкладається у відомий вираз "Льолік, усе пропало!". Трагічність уявлень цієї групи зумовлюється ослабленням зв'язку із сільською територією та відсутністю сталості нових зв'язків, що виникають у містах
8. Зареєстроване населення, яке має в сільській місцевості нерухому власність, але проживає та працює поза межами населеного пункту чи навіть України	Архетип постмодерну. Зв'язок з місцевим розвитком практично відсутній, єдиним фактором причетності до сільської спільноти залишається власність, яка за сприятливої цінової ситуації швидко монетизується
9. Непрацевдатне сільське населення та студентська молодь, які отримують дохід у вигляді соціальних трансфертів	Представники цієї групи, об'єднані за критерієм джерела доходів, мають різні архетипи. Студентська молодь – постмодерн; непрацевдатне сільське населення – архетип трагічності, зумовлений скрутним економічним становищем
10. Внутрішньо переміщене населення, частково маргіналізоване, яке нерідко потрапляє під дію мобінгу	Архетип трагічності. Розподіл спільноти на "свої" – "чужі" ускладнюється і може набувати форми "свої" – "вороги". Зростає небезпека радикалізації спільноти й тиражування насильства

Джерело: складено автором за: [9; 14].

Висновки. Отже, формування уявного та архетипів у сільських спільнотах відбувається в середовищі, де збільшується кількість малознайомих або незнайомих людей. Поляризація сільського населення та конфронтація відносин свідчать про деструктивність соціальних процесів у сільській місцевості. Ф. Тьонніс вважає, що, оскільки незнайомі люди (домінантна група постмодерну) не можуть довіряти один одному природним шляхом, суспільство має створити штучні соціальні інститути, що регламентуватимуть людське життя [12] і це видається надскладним завданням в контексті існування розмаїття архетипів лише сільського життя. Побудова державної соціальної політики на принципах демократії та в умовах децентралізації публічного управління зумовлює необхідність проведення поглиблених досліджень трансформації сільських спільнот і виявлення домінантних архетипів, що сприятиме запобіганню загострення соціальних конфліктів і знаходженню шляхів раціоналізації об'єднань людей, слабо пов'язаних між собою.

Список використаних джерел

1. Юнг К.Г. О психологии бессознательного. Собрание сочинений. Психология бессознательного / пер. с нем. Москва: Канон, 1994. 320 с.
2. Донченко О. Архетипи – спільне в нашому житті (розпізнавання архетипів як шлях до унікальності). *Психологія особистості*. 2011. № 1. С. 170–181. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/По_2011_1_23
3. Гуцол С.Ю. Психологічні особливості структурних складових неоміфологічного нарративу. *Вісник НГУУ “КІП”. Філософія. Психологія. Педагогіка*. 2011. Вип. 1. С. 103–108.
4. Кожем'якіна О.М. Традиція та архетип: творчі основи постмодерної інтерпретації. *Публічне урядування*. 2020. № 1 (21). С. 122–133.
5. Пономаренко Л.В. Ментальність українського суспільства та її вплив на сучасні процеси інституціоналізації (архетипний підхід). *Публічне урядування*. 2020. № 1 (21). С. 266–278.
6. Судаков В.І. Архетипи культури та субкультури як детермінанти соціальних дій та соціального управління. *Публічне урядування*. 2020. № 1 (21). С. 301–312.
7. Афонін Е.А., Мартинов А.Ю. Традиція як фактор інтеграції та консолідації українського суспільства в умовах постмодерну: архетипний підхід. *Публічне урядування*. 2020. № 1 (21). С. 27–41.
8. Дюран Ж. Антропологические структуры воображаемого. 2015. URL: <https://castalia.ru/translations/zhilber-dyuran-antropologicheskie-strukturyi-voobrazhaemogo-vvedenie-bespoleznyie-obrazyi>
9. Лозинська Т.М. Соціальні трансформації в сільській місцевості та неоспільноти. *Нові нерівності – нові конфлікти: шляхи подолання: тези доповідей та виступів учасників III Конгресу Соціологічної асоціації України, Харків, 12–13 жовтня 2017 р.* Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2017. С. 185–186.
10. Лозинська Т.М. Конфлікт традиційності та інноваційності в державотворенні: архетипний підхід. *Публічне урядування*. 2020. № 1 (21). С. 151–162.
11. Мошиашвили М.М. Экономические архетипы и модели роста. Москва: ВШЭ, 2016. 84 с.
12. Теннис Ф. Общность и общество. *Теоретическая социология: Антология в 2-х ч.* / общ. ред. С.П. Баньковский. Москва: Книжный дом “Университет”. 2002. 224 с.
13. Витрати і ресурси домогосподарств України у 2019 році: статистичний збірник. Київ: Державна служба статистики України. 2020. 450 с. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2020/zb/06/zb_vrd_19_ue.pdf

14. Лозинська Т.М. Економічна основа сільських громад як чинник децентралізації влади. *Статий людський розвиток місцевих громад: наукові праці ВНЗ – партнерів Проекту ЄС/ПРООН “Місцевий розвиток, орієнтований на громаду”* / за заг. ред. М.А. Лепського. Київ. 2015. С. 189–197.

Отримано 25.01.21

References

1. Jung, C.G. (1994). On the psychology of the unconscious. Collected Works. Psychology of the unconscious. Moscow: Canon [in Russian]
2. Donchenko, O. (2011). Archetypes – common in our lives (recognition of archetypes as a way to uniqueness). *Psykhologhiia osobystosti – Psychology of Personality*, 1, 170-181. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Po_2011_1_23 [in Ukrainian]
3. Gutsol, S.Yu. (2011). Psychological features of structural components of neomythological narrative. *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu “Kyivskiy politekhnichnyi instytut imeni Ihoria Sikorskoho”*. *Filosofiiia. Psykhologhiia. Pedahohika – Bulletin of the National Technical University of Ukraine “Kyiv Polytechnic Institute named after Igor Sikorsky”*. *Philosophy. Psychology. Pedagogy*, 1, 103-108 [in Ukrainian]
4. Kozhemyakina, O.M. (2020). Tradition and archetype: creative bases of postmodern interpretation. *Publichne upravlinnia – Public governance*, 1 (21), 122-133 [in Ukrainian]
5. Ponomarenko, L.V. (2020). Mentality of Ukrainian society and its influence on modern processes of institutionalization (archetypal approach). *Publichne upravlinnia – Public governance*, 1 (21), 266-278 [in Ukrainian]
6. Sudakov, V.I. (2020). Archetypes of culture and subculture as determinants of social action and social management. *Publichne upravlinnia – Public governance*, 1 (21), 301-312 [in Ukrainian]
7. Afonin, E.A., Martynov, A.Yu. (2020). Tradition as a factor of integration and consolidation of Ukrainian society in postmodern conditions: an archetypal approach. *Publichne upravlinnia – Public governance*, 1 (21), 27-41 [in Ukrainian]
8. Durand, G. (2015). Anthropological structures of the imaginary. URL: <https://castalia.ru/translations/zhilber-dyuran-antropologicheskie-strukturyi-voobrazhaemogo-vvedenie-bespoleznyie-obrazyi> [in Russian]
9. Lozynska, T.M. (2017). Social transformations in rural areas and non-community. In *New inequalities – new conflicts: ways to overcome: abstracts of reports and speeches of participants of the III Congress of the Sociological Association of Ukraine, Kharkiv, October 12–13, 2017* (pp. 185-186). Kharkiv: V.N. Karazin Kharkiv National University [in Ukrainian]
10. Lozynska, T.M. (2020). Conflict of traditionality and innovation in state formation: archetypal approach. *Publichne upravlinnia – Public governance*, 1 (21), 151-162 [in Ukrainian]
11. Moshiasvili, M.M. (2016). Economic archetypes and growth models. Moscow: Higher School of Economics [in Russian]
12. Tennis, F. (2002). Community and Society. In S.P. Bankovsky (Ed.), *Theoretical Sociology: Anthology in 2 parts*. Moscow: Publishing House “University” [in Russian]
13. Expenditure and resources of households of Ukraine in 2019 year: a statistical collection. (2020). Kyiv: State Statistics Service of Ukraine. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2020/zb/06/zb_vrd_19_ue.pdf [in Ukrainian]
14. Lozynska, T.M. (2015). Economic basis of rural communities as a factor of decentralization of power. In M.A. Lepsky (Ed.), *Sustainable human development of local communities: scientific works of universities – partners of the Project of the Association of co-owners of houses for the implementation of sustainable energy efficient solutions “Local development, community-oriented”* (pp. 189-197). Kyiv [in Ukrainian]

Received on 25.01.21